

פלאי התורה

הפלאות המדהימות ביותר מכל פלאי תבל

בס"ד | גליון ע"ט | פרשת בהעלותך | חודש סיון | ת"ה א ש'נת פ'לאות ב'תורה

הקשר לפרשה

החידות ושאר מדורי הגליון בעניני "לשון הרע" (חלק ג'), לאור מש"כ בפרשתינו את המעשה של מרים הצדיקת שנענשה בצרעת בעבור שדיברה לשון הרע על אחיה משה רבינו ע"ה. וכתב החפץ חיים בכמה מקומות (עיין בתשובה לחידוד ב' המקורות) - דאף שמרים לא דיברה בגנותו של משה רבינו, אלא שהשוותה אותו לשאר הנביאים, בו בזמן שהיה גדול מכל הנביאים, זה נחשב לה ללשון הרע ונענשה בצרעת, ורואים מה - דגם להוריד מחשיבותו של אדם, הריהו בכלל 'איסור לשון הרע', וק"ו שאסור לדבר בגנותו ממש.

נושא השבוע

חידות נפלאות
בהלכות "לשון הרע"
[חלק ג']

פלאי הפרשה והמועדים

חידות נפלאות בעניני הפרשה והמועדים

חידוד ג'

איך יתכן, ראובן בירר אצל חבירו "שמעון" הזהיר מאד בדיבורו על בחור פלוני משיבה פלונית, ושמעון השיב לו שאותו בחור מתנהג כמו "חמור", וכשראובן בירר אצל עוד הרבה אנשים נתברר שאותו בחור הוא "כליל המעלות" בכל המובנים, והשאלה היא, איך יכול להיות ששמעון הזהיר מאד בדיבורו - באמת לא עבר על איסור לשה"ר של שקר בזה שאמר על הבחור הצדיק והת"ח והבעל מידות שהוא מתנהג כמו "חמור" ?

תשובה: מדובר באופן ששמעון אמר לראובן שאותו בחור מתנהג כמו "חמור" הכתוב בתורה בפרשת ויחי, והרי בפרשה זו כתוב (מ"ט, י"ד) יששכר חמר גרם וגו'. ורש"י מביא שם מהמדרש רבה (צ"ט, ט') - שזה שכן לישישכר שדימוהו לחמור בעל עצמות, והוא סובל עול תורה כחמור חזק שמטעינין אותו משא כבד. (ובזוהר הק' (שם) תמה - מדוע קראוהו לישישכר "חמור", אם מפני שהוא עמל בתורה, למה לא קראוהו סוס או אריה או נמר, וע"ש מה שמתרץ הוזה"ק שבא ללמד על כמה מעלות מיוחדות שהיה לישישכר בדומה לחמור ששונה בטבעו משאר הבהמות והחיות, ע"ש]. ולכן לא עבר שמעון שום איסור של סיפור לשה"ר, אלא אדרבה במה שדימוהו לחמור הוא שיבח את אותו בחור הת"ח והצדיק. ומ"מ מסתבר שאין היתר לומר על אדם מסוים שהוא "חמור" או "שמתנהג כמו חמור" אף אם בלבו חושב לשבח בזה אותו אדם כנ"ל, כיון שסו"ס אותו אדם מתגנה על ידי כך, שהרי השומעים אין מבינים את כוונתו "באופן חיובי" ורק אם מפרש כוונתו שאותו אדם מתנהג כמו "חמור" הכתוב בתורה בפרשת ויחי מותר. [במאמר המוסגר - יש לציין מה שאמרו חז"ל (נדרים דף פא.) מפני מה אין מצויים תלמידי חכמים לצאת מבניהם תלמידי חכמים, אמר רב אשי משום דקרי לאינישי "חמרי", וע"ש ברש"י ובמהרש"א].

חידוד א'

איך יתכן, שאדם אומר "איני רוצה לדבר לשון הרע", ובה הוא עובר על איסור ?

תשובה: מדובר ששאלו (=לדוגמא) את לוי אודות יהודה, ולוי אומר "איני רוצה לדבר עליו לשון הרע", ועל ידי כך הוא עובר על "איסור אבק לשון הרע" משום דמוכח מדיבורו גנאי על יהודה (כ"כ החפץ חיים הלכות לשה"ר כלל ט' סעיף א' - בבאר מים חיים סק"ב).

חידוד ב'

איך יתכן, אדם אומר שבחור פלוני משיבה פלונית הוא חשוב כמו העשרה הבחורים המובחרים מכל תלמידי הישיבה - שלומדים י"ד שעות ביום ללא הפסקה של רגע לדברים בטלים, והם מיוחדים גם בעבודה וגמילות חסדים ומידות טובות וירא"ש, ובכך הוא עובר על איסור 'לשון הרע' ?
תשובה: מדובר באופן שהבחור שאמרו עליו שהוא כמו העשרה הבחורים המובחרים בישיבה, הוא בדרגה יותר גבוהה מהבחורים האלו "בצורה משמעותית", ולכן בעצם זה שהשווה את אותו בחור לבחורים האלו הוא עבר בזה על איסור לשה"ר, וכפי שמצאנו כעין זה בפרשתינו, שמרים הצדיקת עברה על איסור לשה"ר ונענשה בצרעת, והלשון הרע היה - שהשוותה את אחיה משה רבינו לשאר הנביאים כמש"כ הח"ח (פתיחה עשין עשה א') ובשמירת הלשון (ח"ב פ"ר בהעלותך) ובספרו עה"ת (שם), ואף שאין נדון דיין דומה למשה רבינו, מ"מ עצם הרעיון לכאורה שייך בכל אדם, שאם הוא מתכוין בדיבורו להוריד מחשיבותו של אותו אדם בזה שמשוה אותו לאחרים, בו בזמן שהם פחותים ממנו, הרי זה לשה"ר, ונלמד מה - כמה צריך לזהר בדיבור, אפילו לא להוריד מחשיבותו של השני.

פלאות הקוראים

חידות נפלאות מהקוראים החשובים

חידוד נפלא מהרה"ג ר' פנחס אלימלך קירנשבוים שליט"א - אשדוד

ידוע הדין, שאם ישראל וגוי באים למכור איזה דבר שהוא, יש מצוה לקנות מישראל מלפני ההגוי, כדכתיב 'או קנה מיד עמיתך', ורש"י מביא שם מהמדרש - שבא ללמד שיש לקנות מישראל מלפני הגוי. איך יתכן, כמה אופנים, שאדרבה יש מצוה לקנות מהגוי לפני הישראל (שמעתי חידוד זה מהגר"י זילברשטיין שליט"א) ?
תשובה: אופן א' - אם שניהם מוכרים טלית מצויצת - יש לקנות מהגוי כדי שלא יבוא הגוי להתחפש בו ליהודי, ולהרוג יהודי רח"ל (עיין שו"ע או"ח סימן כ"י ס"ב ובנו"כ שם).

אופן ב' - אם שניהם מוכרים קרקע - יש לקנות מהגוי כדי להוציא הקרקע ממנו, כמו שכתוב 'לא תחנם', ודרשו חז"ל (עי"ז כ"ו). לא תתן להם חניה בקרקע, והתירו לכתוב לצורך זה שטר מכירה בשבת (עיין בבא קמא דף פ"ג, גיטין ח"י).

אופן ג' - אם הישראל מוכר במחיר יקר מאד ממה שמוכר הגוי - יש אומרים שמוותר לקנות מהגוי [ועיין פרטי הדינים בהרחבה בגליון 'נוה ההיכל' פ"ר בה"ב תשע"ז].

"נעשה ונשמע" - מהנעשה והנשמע במכון 'פלאי בתורה'

ביום ראשון של 'חווה"מ - פסח', התקבצו מאות מתושבי אלעד לבימ"ד 'נדבורנא אלעד' ברחוב פנחס בן יאיר, שם נמסר בארגון הקהילה הנכבדה, מצגת 'פלאי התורה' א' - בו הוצג לקהל הנכבד לכבוד 'שמחת יום טוב' מבחר חידות נדירות ומרתקות בהלכות שבת / ברכות / ציצית / קרה"ת / ערלה / מכירה ועוד. תושבי אלעד בהם גם מרביצי תורה ות"ח מובהקים, נהנו מאד מהחידות המרתקות במרחבי הש"ס והפוסקים, והסיפורים והארחות חיים למעשה שנלמדו מהחידות, בשילוב חידות מגדולי ישראל.
ביום שני של 'חווה"מ - פסח', התקבצו קהל גדול בבימ"ד 'קהל יראים' רובע ט' באשדוד, שבנשיאות הגר"ב הגר שליט"א, שם נמסר 'מצגת פלאי התורה' ב' - בו הוצג לקהל הנכבד מבחר חידות מרתקות בהלכות צדקה/לשון הרע ורכילות/תולעים/נטילת ידים ועוד. הצבור הודה לארגון 'מאוגדים' שבראשות חבר העירייה הרב יחיאל וינגרטין, על המיזם הנפלא.

סיפורי הפלאות

סיפורים נפלאים בעיני הפלאות

הגילוי מעולם האמת – על מה מחמירים יותר בשמים, ואין על זה סיגורים

– שדין של מעלה חמור מאד שאי אפשר לשום אדם בעולם הזה לשער כלל, וביחוד מקפידים על "דברים האסורים שנדברו שלא כהוגן".

ובספר ילקוט לקח טוב עה"ת (פרשת מצורע) כתב בהמשך להנ"ל – חתן הגר"י בלאזר זצ"ל, הגי"ר חזקיהו יוסף מישקובסקי זצ"ל, הוסיף על דברי האגרת הזאת, כי שמע בעל פה מהגר"ח ברלין זצ"ל שאחרי שאמרו לו בשמים שדין של מעלה חמור מאד וכו', והוסיף ואמר: אמנם על תלמיד חכם, יש הרבה 'מליצי יושר', אולם מקפידים מאד על "חטא הלשון".

עוד מביא בספר ילקוט לקח טוב (שם) – תלמידי מו"ר הגאון רבי אליהו לאפיאן זצ"ל בישיבת 'כנסת חזקיהו', זוכרים ברטט כיצד היה מו"ר מספר מעשה זה בהתרגשות שיצאה ממעמקי הלב ושואג כארי: אבל חטא הלשון נורא מאד !!! וחזר ואמר: חטא הלשון נורא מאד !!!, נורא מאד חטא הלשון !!! אף אחד אינו בא להגן ולסנגר על החוטאים בחטא זה. והיו הדברים מרטיטים את לב השומעים, וכולם עמדו נפעמים לגודל 'חרדת הדין' ויראת החטא אשר השתקפו בהזדעזעותו הגדולה ובהתרגשותו הרבה של רבינו זצ"ל, אכן מה נורא 'חטא הלשון'.

מה אמרו גדולי ישראל לאלו שמצאו סיבות לצרות כלל ישראל

עוד סיפור נפלא מובא בספר הנ"ל (שם) – בשנת תשי"ח, כשדם ישראל נשפך בחוצות ארץ ישראל רח"ל, נכנס אדם אל הגר"י מבריסק זצ"ל ואמר לו – רבי כמדומני שכל הצרות באו אלינו בעקבות ריבוי חילולי השבת בארץ רח"ל. ענה לו הגר"י – עליך ללמוד מיונה הנביא, שגם בזמן שהיה עם עובדי אלילים, כשהתרגשה ובאה עליהם הסערה, הוא מיד תלה את הצרה בעצמו, וקם ואמר (יונה א', י"ב) "בשלי הסער הגדול הזה" ולא עלה בדעתו לתלות את הצרה בעוונותיהם של אחרים.

ושמעתי מהגאון רבי מרדכי גנוט שליט"א בעל לוח 'דבר בעתו' בשם חמיו – מדי יום מתפרסם מודעות ברחבי תבל, מה לא טוב אצל כל ישראל, ומה צריך לתקן, ורואים שאחרי כ"כ הרבה 'מחאות ואזהרות' עדיין משיח לא בא, ולכן כדאי לנסות שנה אחת ללא מחאות ואזהרות, ואז יראו אם זה קירב את הגאולה.

בהקדמה לספר 'כוכבי אור' מהדורא תנינא מובא איגרת מהגר"ר חיים ברלין זצ"ל, בה הוא מספר מה שאירע לאחר פטירת הגי"ר יצחק בלאזר זצ"ל – והוא ציווה בצוואתו שלא להספידו כלל, ואמנם רוח הבריות היתה נוחה הימנה בפי כל חכמי ירושלים ולומדיה, וגם בפי העם, עד שהקיפנו כולם שלא להשמע לצוואתו, כמו שלא שמע ה'נודע ביהודה' זצ"ל לצוואת הפני הושיע זצ"ל. אך הגאון מרא דאתרא הגר"ש סלנט החזיק בדבר ופסק – שלא לזוז מצוואתו. ואני הייתי מפשר בזה – והספדתי הספד גדול בפניו, ואמרת בהספדי, שהגם שציווה שלא להספידו, אמנם מצינו בתורה במותה של שרה אמנו, שהספד ובכי הם שני ענינים, כלשון הכתוב "לספוד לשרה ולבכותה", ובכי הוא על העדר, והאבידה שהגיע לנו במיתתו, ומצוות הספד הוא על תלמיד חכם. נאמר בתורה על נדב ואביהו בלשון: "ואחיהם כל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה' ", ולא נאמר 'יספידו', על כן לאחר שציווה הרב שלא להספידו – נשמע אליו בזה שלא לספר שבחו כלל, אולם על שלא נבכה על העדר, לא ציווה כלל. ולאשר שבחיי היה מעורר את העם למוסר ולבכי, גם עלינו לקיים היום מצוות בכיה ולא הספד, והארכתי עוד בדברי מוסר עד שגעו כל העם בבכיה. וזה היה ביום י"א מנחם אב, והנה ליל שבת קודש שלאחריו סמוך לאור הבוקר – בא הרב אלי בחלום, ואמר לי: יישר כח על שלא הגדת עלי דברי שבח. ושאלתי ממנו – מה נעשה בדינו שם. ואמר לי

בספר ילקוט מאיש לרעהו (פרשת תזריע) מובא סיפור נפלא – בשנת תר"ח פרצה בוויילנא ובעיירות שבסביבתה מגפת חולירע שהפילה חללים רבים רח"ל. כרגיל בשעת צרה, החלו הכל לפשפש במעשיהם כדי להעביר את רוע הגזירה. ובא אחד אצל רבי ישראל מסלנט זצ"ל שניהן אז כראש ישיבה בוויילנא, וסיפר לו – שבביתו של פלוני נעשים מעשים אשר לא יעשו. הגר"י מסלנט שהכיר שגם מעשיו של המדבר עדיין צריכים תקון, אמר לו – את המצורע שלחו מחוץ לגי מחנות, כי לפי חז"ל (ערכין ט"ז). צרעת באה על חטא לשון הרע, ואיסור לשון הרע אינו בגלל הפצת דברי שקר (א.ה. כפי שכתב החפץ חיים בכמה מקומות, דגדג איסור לשון הרע ורכילות, הוא כשדובר אמת, אבל אם דובר שקר הריהו בכלל 'מוציא שם רע'), אלא בגלל שמחפשים חטאים רק אצל הזולת, ואומרים לבעל 'לשון הרע' – אם אתה כזה אומן גדול למצוא חטאים, צא מחוץ למחנה, תתבודד מעט עם עצמך, ואז כבר תמצא את החסרונות ואת העוונות שלך, שאותם עליך לתקן.

פרפראות הפלאות

פרפראות נפלאות בעיני הפלאות

מי אסור לו לשוחח עם שום נברא בעולם – ואסור לו לצאת מביתו כלל וכלל ואף לא לתפילה בציבור

בספר שפע חיים עה"ת (שיעור חורש"י בה"ב תשל"ט) כתב – מי שדרכו לראות על אחרים רק רע כל היום אסור לו לצאת לרחובה של עיר, כי בכל פינה שיפנה יראה רק 'דברי גנות' על יהודים, כך שאין לו תקנה אלא לשבת בתוך ביתו ולא ישוחח עם שום נברא בעולם, ואף יתפלל ביחידות בביתו וכו' ע"ש באריכות.

ביאור דברי המדרש הפלאי, מהרוכל שמכר 'סם חיים' וזה היה פסוק ידוע בתהילים,

וטעם נפלא להתרת נדרים בערב ראש השנה

כתב בספר הנפלא מטוב נהודך עה"ת (פר' מצורע) מהגאון רבי מנחם מנדל שווימר שליט"א, דומ"ץ 'קהל מחזיקי הדת – בעלזא' רב דבימ"ד 'בית שלום – בעלזא' אשדוד – בספר אלשיך הק' ובספר ייטב לב אמרו משל נפלא על חומר דיבור לשון הרע ורכילות, היה פעם קבוצת אנשים שחטאו למלך, והתביישו לבקש מחילה מהמלך, עד שמצאו אדם 'מקורב למלכות' שמשוגל להיות להם למליץ יושר, אבל כל זה רק אם המליץ חף מפשע, אולם אם גם הוא חטא פעם למלך, אבדה תקותם. והנמשל הוא – אנו נכשלים לפעמים בחטאים לפני הקב"ה, כמש"כ (קהלת ז', כ') 'אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא', פעם חוטא האדם עם רגלו, ופעם עם ידו, ופעם במחשבות לבו, ומכל מקום כל זמן שפיו לא נפגם יכול לקיים "והתודו את חטאתם" (עיין מנחת חינוך מצוה שס"ד), אבל אם גם פיו חטא שוב אין לו מליץ. ובהם הם מנארים את דברי המדרש הפלאי (ויק"ר – ט"ז, ב') – מעשה ברוכל אחד שהיה מחזיר בעיירות הסמוכות לציפורי, והיה מכריז ואומר 'מאן בעי למזבן סם חיים' וכו', אמר ליה רבי ינאי – תא סק להכא וזבון לי, אמר ליה הרוכל – לאו אנת צריך לי ולא דכוותך, אטרח עליה, סליק לגביה, הוציא ספר תהלים והראה לו הפסוק 'מי האיש החפץ חיים וגו', מה כתיב בתריה 'יצור לשונך מרע סור מרע ועשה טוב (תהלים ל"ד). והביאור בדברי המדרש – שהרוכל רימז להם דכל זמן שהאדם לא חטא בפיו, הרי הוא יכול להתודות בפיו ולבקש מהקב"ה שיכפר לו על כל חטאיו ולזכות לחיים עתודה"ק. ובספר מטוב נהודך (שם) מביא לפי זה, שזה הטעם למנהיגנו שאנו עושים 'התרת נדרים' בערב ראש השנה – משום שלפני שמרבים בכל כך הרבה תפילות ביום הדין, צריך לדאוג שיהא הפה נקי, ואז בכח פיו הטהור יוכל לפעול כל טוב, כמו שכתבו בספה"ק נועם אלימלך ומאור ושמש עה"פ לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה (מטות ל', ג'), דאם אדם יקפיד לא לחלל דברו וישמור פיו בקדושה, אז יזכה דכל היוצא מפיו, יעשה – הקב"ה, דהיינו שתפילותיו יתקבלו.

להזמנת דרשות נלהבות ומשמחות,

מבחר תוכניות "פלאי התורה"

בכל מקצועות התורה,

(יש אפשרות בליווי מצגת),

זיכרים, ושבתות מרוממות ומשמחות.

ניתן לפנות: 058-3275596

גליון זה מאוצרותיו של המשפיע הרה"ג

ר' דוד נתנאל שוורץ שליט"א

יו"ר מכון "פלאי התורה"

ומגיש בישי"ג "אהל התורה" – סאסוב

ומחיים "יד המשפט"

| אין לפסוק הלכה למעשה מהגליון |

© כל הזכויות שמורות

לתרומות עבור הגליונות | להערות והארות

לשליחת חידות בכל מקצועות התורה

ולקבלת העלון במייל, ניתן לפנות:

דואר – רחוב ר"י הנשיא 10/19א, אשדוד

טלפון – 052-7156981

פקס – 153-88556981

מייל – dn0527156981@gmail.com